

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น

FACTORS INFLUENCING DEPRESSION AMONG EARLY ADOLESCENCE

อาจารย์รัตนภรณ์ พันธุ์โพธิ์

คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์โรคซึมเศร้าในปัจจุบัน เป็นปัญหาสำคัญทางสุขภาพ จากข้อมูลสถิติขององค์การอนามัยโลก ในปี พ.ศ. 2559 ระบุว่า มีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าทั่วโลกประมาณ 322 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.4 ของประชากรโลก (เกียรติภูมิ วงศ์รจิต, 2562) การสำรวจความชุกของโรคซึมเศร้าในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551- 2562 พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ อายุของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า พบว่า เป็นเยาวชนอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 11.5 ทั้งนี้ แม้ในกลุ่มเยาวชนจะมีสัดส่วนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าน้อยกว่าในกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ แต่นับเป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากวัยรุ่นเป็นทรัพยากรที่มีค่าในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น โดยมีข้อมูลพบว่า ในปี 2560 กลุ่มเยาวชนอายุมีอัตราการฆ่าตัวตายที่ 4.94 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 5.33 ต่อประชากรแสนคน (เกียรติภูมิ วงศ์รจิต, 2562) ปัญหาสุขภาพในวัยรุ่นตอนต้นพบว่า ร้อยละ 72 มีปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อย ได้แก่ ภาวะวิตกกังวล และนอนไม่หลับ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ร้อยละ 37.86 (สุภาวดี สมจิตต์ และนันทนา น้ำฝน, 2556) และวัยรุ่นไทยยังมีความเสี่ยงเป็นโรคซึมเศร้าร้อยละ 44 หรือมีประมาณ 3 ล้านกว่าคน (บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์, 2562) ซึ่งโรคซึมเศร้าเป็นต้นเหตุใหญ่ทำให้วัยรุ่นทั่วโลกฆ่าตัวตายหรือไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติเหมือนคนทั่วไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 คน พบว่าเป็นเพศชาย (ร้อยละ 50) เพศหญิง (ร้อยละ 50) ส่วนใหญ่ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.50 – 3.00 ร้อยละ 39.7 (SD = .877, range = 1-4) ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 92.6) มีค่าดัชนีมวลกาย <18.50 (ร้อยละ 58.8) และ รายได้ครอบครัว < 10,000 บาท (ร้อยละ 72.1) การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายที่ดีที่สุดด้วยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่ามีตัวแปรสองตัวทำนายที่เข้าสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนซึ่งเป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้ครอบครัว 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน เป็นตัวแปรทำนายที่ดีที่สุด ทำนายภาวะซึมเศร้าได้ร้อยละ 18.4 (Beta=-.333, p<.01) การใช้แอปพลิเคชันเฟสบุ๊คเป็นตัวแปรลำดับที่สอง ทำนายได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10.3 (Beta=.417, p<.01) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 -3.50 เป็นตัวแปรลำดับที่สาม ทำนายได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5.5 (Beta=.289, p<.01) และมีโรคประจำตัว เป็นตัวแปรลำดับที่สี่ ทำนายได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7 (Beta=.282, p<.01) ตัวแปรทั้งสี่สามารถทำนายภาวะซึมเศร้าได้ร้อยละ 41.2 (R2=.412, Adjust R2=.374, F=11.018, p<.001)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารายได้ครอบครัว การใช้แอปพลิเคชันเฟสบุ๊ค ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และโรคประจำตัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น ควรเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้าใจภายในครอบครัว ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันเฟสบุ๊คอย่างเหมาะสม และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีโรคประจำตัว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ โรคประจำตัว ผลการ เรียนเฉลี่ยสะสม การใช้แอปพลิเคชันเฟสบุ๊ค ดัชนีมวลกาย รายได้ครอบครัว การถูกกลั่นแกล้ง และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

พยาบาลและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพจิตสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาโปรแกรมหรือกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพจิตในวัยรุ่นตอนต้น โดยอาจารย์ประจำชั้นควรมีการติดตามประเมินนักเรียนเป็นระยะๆ มีการคัดกรองภาวะซึมเศร้าในนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรจัดให้มีพยาบาลให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภาวะซึมเศร้าแก่นักเรียน บิดามารดา อาจารย์ประจำชั้นและบุคคลใกล้ชิด ตลอดจนประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้นและผู้ปกครองให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้พยาบาลควรแนะนำช่องทางในการขอความช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าได้รับการดูแลช่วยเหลือที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างทันที่ ทั้งนี้เพื่อลดภาวะซึมเศร้าและป้องกันไม่ให้เกิดโรคซึมเศร้าได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlation research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองโสน โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง โรงเรียนบ้านตะโก รวมทั้งสิ้น 81 คน กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 3 โรงเรียน จำนวน 68 คน ซึ่งนำมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จที่คำนวณได้จากสูตรตารางของเครซี และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และทำการสุ่มมาจากทั้ง 3 โรงเรียน ในสัดส่วนที่เท่ากันของจำนวนประชากร และดำเนินการรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการติดเฟสบุ๊คเบอเกน ฉบับภาษาไทย
- ส่วนที่ 3 แบบประเมินความผูกพันในครอบครัว
- ส่วนที่ 4 แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก
- ส่วนที่ 5 แบบประเมินความรุนแรงในครอบครัว ของแบบประเมินอิทส์